

Νέστορα Κουράκη (επιμ.), Έμφυλη Εγκληματικότητα – Ποινική και εγκληματολογική προσέγγιση του φύλου, Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, 2006, σσ.532.

Το παραπάνω έργο περιέχει πρόλογο του Καθηγ. Νέστορα Κουράκη (σελ.15-30) και τρεις ενότητες με αυτοτελείς μελέτες των: Ελένης Αποσπόρη, «Εγκληματολογική προσέγγιση του φύλου» (σελ.31-79), Αθανασίας Συκιώτου, «Έμφυλη Εγκληματικότητα: Μια απόπειρα κριτικής προσέγγισης» (σελ.81-377) και Φωτεινής Μηλιώνη «Εγκληματολογία και φύλο: Ειδικά θέματα» (σελ.379-532).

Πρόκειται για συμβολές που παρέχουν για πρώτη φορά στην ελληνική βιβλιογραφία μια συνθετική και πολυεπίπεδη προσέγγιση της έμφυλης εγκληματικότητας.

1) Στον εκτενή πρόλογό του ο Καθηγητής **Νέστορ Κουράκης** αναφέρει ότι από τη μελέτη των στατιστικών στοιχείων προκύπτουν δύο ενδιαφέροντα συμπεράσματα για τη γυναίκα ως δράστη εγκλημάτων: πρώτον ότι η εγκληματικότητα αυτή είναι κατά πολύ περιορισμένη σε σχέση με εκείνη των ανδρών και δεύτερον ότι παρά τη μικρή της έκταση στο πέρασμα του χρόνου εμφανίζεται να αποκτά ολοένα και μεγαλύτερο μερίδιο της συνολικής εγκληματικότητας τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά. Ενώ για πολλά χρόνια η γυναίκα είχε λιγότερες δυνατότητες και ευκαιρίες να διαπράξει εγκλήματα λόγω του κοινωνικού ελέγχου που ασκείτο σ' αυτήν, τα τελευταία χρόνια λόγω και της εισόδου της στον εργασιακό στίβο, αλλά και της επίδρασης των φεμινιστικών διεκδικήσεων, τα δεδομένα άλλαξαν. Η διαπαιδαγώγησή της στηρίζεται πλέον σε πιο ανταγωνιστικά πρότυπα, ωστόσο η συμμετοχή τους σε ορισμένα εγκλήματα όπως στις ανθρωποκτονίες παραμένει χαμηλή. Σε σχέση με τη θυματοποίηση της γυναίκας, υπάρχει ιδιαίτερη αναφορά στη σύγχρονη εμπορία ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση, στα οργανωμένα κυκλώματα και στην αναποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου.

Στο τέλος του προλόγου επισημαίνεται ότι στο βιβλίο αυτό επιχειρείται μια συνολική προσέγγιση του προβλήματος της έμφυλης εγκληματικότητας τόσο από την πλευρά της εγκληματολογίας, όσο και από την πλευρά του ποινικού δικαίου και της αντεγκληματικής πολιτικής. Σκοπός του βιβλίου το οποίο δημιουργήθηκε ως διδακτικό βοήθημα στο διατηρηματικό μάθημα που διδάσκεται στο Παν/μιο Αθηνών από το 2004 (Τομέα Ποινικών επιστημών, Υπεύθυνος ο Καθηγητής Ν. Κουράκης), αλλά και του μαθήματος είναι να δοθεί στους/ες ενδιαφερόμενους/ες μια πανοπτική εικόνα αυτής της εγκληματικότητας πρώτον σε σχέση με την αιτιολογία και τη φαινομενολογία της (εγκληματολογική προσέγγιση), δεύτερον σε σχέση με το ποινικό πλαίσιο αντιμετώπισής της (προσέγγιση ποινικού δικαίου) και τρίτον σε σχέση με τις δυνατότητες βελτίωσης του ποινικού πλαισίου (προσέγγιση αντεγκληματικής πολιτικής).

Στην πρώτη ενότητα που ξεκινά με τη μελέτη της **Ελένης Αποσπόρη: «Εγκληματολογική προσέγγιση του φύλου»** (σελ.31-79) επιχειρείται μια σύντομη ανάλυση των θεωριών γύρω από την κοινωνική κατασκευή του φύλου και των αντίστοιχων που αναφέρονται στους παράγοντες εγκληματογένεσης των δραστών γυναικών, αλλά και της θυματοποίησής τους.

Κατ' αρχάς η συγγραφέας τονίζει το γεγονός ότι παρά την πρόοδο που παρατηρούμε τις τελευταίες δεκαετίες, τα προβλήματα που βιώνει η μέση γυναίκα από τη βαθειά ριζωμένη και πλατεία απλωμένη ανισότητα είναι πολλά και έντονα. Τα προβλήματα αυτά γίνονται ακόμη εντονότερα όταν η γυναίκα προέρχεται από χαμηλά κοινωνικοοικονομικά στρώματα ή από φυλετικές, θρησκευτικές ή κοινωνικές μειονότητες. Διαπιστώνεται ότι η ιστορικο-κοινωνική θεώρηση των ομάδων διαχρονικά και διατοπικά οδηγεί στο συμπέρασμα ότι η πατριαρχία ήταν και εξακολουθεί να είναι βασικό τους χαρακτηριστικό. Ένας βασικός μηχανισμός διατήρησης της πατριαρχικής δομής των κοινωνιών είναι ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων κατά φύλο στη δημόσια και ιδιωτική ζωή.

Αναφέρεται στην συνέχεια ότι για πολλά χρόνια οι γυναίκες έμεναν εκτός της σφαίρας του ενδιαφέροντος των εγκληματολόγων. Η προσπάθεια προσέγγισης της γυναικείας εγκληματικότητας χωρίζεται από τη συγγραφέα σε τρεις ενότητες: στην παραδοσιακή εγκληματολογία, στη σύγχρονη εγκληματολογία και στη φεμινιστική εγκληματολογία.

Η διαφοροποιημένη εγκληματική δραστηριότητα των δυο φύλων και κυρίως η χαμηλή εγκληματικότητα των γυναικών δεν έχει μέχρι σήμερα αιτιολογηθεί επαρκώς από τους αναρίθμητους μελετητές που έχουν κατά καιρούς ασχοληθεί με το θέμα.

Οι βιολογικές απόψεις απέτυχαν εντελώς στο στόχο τους, ενώ οι κοινωνιολογικές εξηγούν μόνο εν μέρει το φαινόμενο αυτό χωρίς να μπορέσουν να αποτελέσουν μια ολοκληρωμένη ερμηνευτική θεώρηση. Τέλος η λεγόμενη φεμινιστική εγκληματολογία δεν έχει, ακόμη, παρουσιάσει μια πλήρη θεωρία αλλά ένα συνονθύλευμα ποικίλων και συχνά συγκρουόμενων μεταξύ τους απόψεων.

Στη δεύτερη ενότητα η συγγραφέας προσεγγίζει με συντομία τους παράγοντες θυματοποίησης των γυναικών, εστιάζοντας κυρίως στην κακοποίηση και σημειώνει ως βασικό παράγοντα θυματοποίησης των γυναικών μέσα στην οικογένεια την επίδραση που έχουν τα πατριαρχικά κατάλοιπα στη δυναμική των στενών προσωπικών σχέσεων μεταξύ ανδρών και γυναικών. Τέλος, σε σχέση με τον βιασμό τονίζεται ότι η προσπάθεια εξήγησής του μπορεί να συνοψιστεί σε τέσσερις κατηγορίες: την ψυχολογική προσέγγιση, τον υποπολιτισμό της βίας, την κοινωνικοποίηση του φύλου και την κοινωνικοπολιτική θέση της γυναίκας.

Αντί επιλόγου η παραπάνω μελέτη αναφέρεται στις φεμινιστικές θέσεις για τον φαύλο κύκλο της γυναικείας θυματοποίησης και εγκληματικότητας.

Η μελέτη της **Αθανασίας Συκιώτου: «Έμφυλη Εγκληματικότητα: Μια απόπειρα κριτικής προσέγγισης»** (σελ.81-377) αποτελεί τη δεύτερη και μεγαλύτερη ενότητα του βιβλίου, αφού πρόκειται για εκτενέστατη μελέτη (296 σελ.) που θα μπορούσε να αποτελέσει και αυτοτελή μονογραφία.

Στη συγκεκριμένη μελέτη, που αποτελεί μια πιο αντικειμενική προσέγγιση της εγκληματικότητας και θυματοποίησης των δύο φύλων, δεδομένου ότι δεν εστιάζει αποκλειστικά στο γυναικείο φύλο, η συγγραφέας επιχειρεί την προσέγγιση των εγκλημάτων που ορίζονται στον Ποινικό μας Κώδικα, υπό τον έμφυλο προσδιορισμό τους, δηλ. υπό το πρίσμα του διαχωρισμού των φύλων του δράστη ή του θύματος. Σ' αυτή τη μελέτη επιχειρείται κατάταξη και μελέτη των εγκλημάτων που περιλαμβάνονται στον Ποινικό Κώδικα, σε μια προσπάθεια προσέγγισης τους από πλευράς αντεγκληματικής πολιτικής με σκοπό να συναχθούν συμπεράσματα για την αντιμετώπιση των φύλων (ως δράστη ή θύματος). Παρόμοια προσέγγιση δεν είχε πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα.

Σημειώνεται ότι παρόλη την αύξουσα τάση της γυναικείας εγκληματικότητας, ιδίως από τότε που εισήλθε η γυναίκα στον εργασιακό στίβο, η ποσοτική και ποιοτική απόκλιση στην εγκληματική δραστηριότητα των δύο φύλων παραμένει μεγάλη, με τους άνδρες να έχουν την πρωτοκαθεδρία τόσο στον αριθμό όσο και στη βαρύτητα των από αυτών τελουμένων εγκλημάτων. Στην απόκλιση αυτή θα πρέπει να υπολογίζεται ένα αξιόλογο ποσοστό εγκλημάτων που τελούνται από άνδρες δράστες κατά γυναικών, όπως σωματικές βλάβες (κακοποίηση από συζύγους), αιμομιξίες και βιασμοί, τα οποία παραμένουν άγνωστα για τις αρχές (σκοτεινός αριθμός), γιατί οι γυναίκες δεν καταγγέλλουν εύκολα τα συγκεκριμένα εγκλήματα, λόγω φόβου διασυρμού τους ή αντιποίνων από τους άνδρες/δράστες, κυρίως όταν αυτά τελούνται μέσα στην οικογένεια.

Παρά τη μεγάλη διαφορά μεταξύ της ανδρικής και της γυναικείας εγκληματικότητας, γενική διαπίστωση αποτελεί ότι οι περισσότερες συμπεριφορές που τιμωρούνται ως εγκλήματα από τον Ποινικό Κώδικα είναι άφυλες, άλλες επειδή η αρχική τους διατύπωση ήταν τέτοια κι άλλες μετά από μεταγενέστερη τροποποίηση- αποτέλεσμα ωρίμασης τόσο του νομοθέτη όσο και της κοινωνίας. Ωστόσο, ορισμένα από τα εγκλήματα που δεν έχουν ή που απέβαλαν τον κατά νόμο έμφυλο χαρακτήρα τους εξακολουθούν να παραμένουν στην πράξη έμφυλα ως προς τον δράστη τους, τελούμενα αποκλειστικά ή ως επί το πλείστον από δράστες του ενός ή του άλλου φύλου, γεγονός που αποτελεί «καθρέφτη» των ισχυουσών κοινωνικών δομών και στερεοτύπων.

Επιχειρείται ταξινόμηση των εγκλημάτων κατά τον έμφυλο προσδιορισμό τους, ακολουθεί δε στη μελέτη ανάλυση κάθε εγκλήματος ξεχωριστά. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, παρ' όλο που στην εξέταση κάθε εγκλήματος αναλύονται στοιχεία που ενδιαφέρουν και το ποινικό δίκαιο (στοιχεία του εγκλήματος), το βάρος της μελέτης πέφτει στα χαρακτηριστικά των πρωταγωνιστών του εγκλήματος. Για κάθε εξεταζόμενο έγκλημα παρατίθενται στατιστικά στοιχεία και νομολογία, από τη μελέτη των οποίων επιχειρείται η σκιαγράφηση της προσωπικότητας δράστη και θύματος, τουλάχιστον των κυριότερων χαρακτηριστικών τους. Στην αρχή κάθε ενότητας υπάρχει σχετική βιβλιογραφία η οποία παρατίθεται συγκεντρωτικά στο τέλος.

Κατ' αρχάς μια πρώτη ταξινόμηση των εγκλημάτων σύμφωνα με το φύλο επιχειρείται ήδη στην εισαγωγή όπου ακολουθείται η διάκριση σε:

Εγκλήματα άφουλα, κοινά και για τα δύο φύλα, δηλ. των οποίων δράστης ή θύμα ενδέχεται να είναι είτε άνδρας είτε γυναίκα. Μερικά από τα εγκλήματα αυτά που αποτελούν την πλειοψηφία των εγκλημάτων φαίνεται να διαφοροποιούνται στην πράξη, αφού ορισμένα εμφανίζονται στατιστικά να τελούνται κατ' εξοχήν από άνδρες και να στρέφονται κατ' εξοχήν κατά γυναικών, όπως στην περίπτωση π.χ., του βιασμού ή της σωματεμπορίας.

Εγκλήματα που έχουν ως αποκλειστικό δράστη γυναίκα, όπως: η τεχνητή διακοπή της εγκυμοσύνης (όταν η ίδια η κυοφορούσα διακόπτει ανεπίτρεπτα την εγκυμοσύνη της -άρθ.304 παρ.3 περίπτωση 1 ΠΚ) και η παιδοκτονία

Εγκλήματα με αποκλειστικό και άμεσο θύμα τη γυναίκα, που εμφανίζονται στον Ποινικό Κώδικα, όπως η τεχνητή διακοπή της εγκυμοσύνης (άρθ.304 παρ.1, 2 και 3 περίπτωση 2 ΠΚ όταν προκαλείται από τρίτον, αλλά κυρίως όταν προκληθεί βαρεία πάθηση του σώματος ή της διάνοιας της εγκύου ή ακόμη ο θάνατος της (άρθ.304 παρ.2 στοιχείο β ΠΚ), η απατηλή επίτευξη συνουσίας, η εκμετάλλευση πόρνης και η μαστροπεία (άρθ.349 παρ.3 ΠΚ), η ακούσια και εκούσια απαγωγή και η εγκατάλειψη εγκύου.

Εγκλήματα με έμμεσο θύμα τη γυναίκα, όπως: σωματική βλάβη εμβρύου ή νεογνού, και τεχνητή διακοπή της εγκυμοσύνης (έγκλημα που στρέφεται έμμεσα κατά της γυναίκας όταν τελείται από τρίτο πρόσωπο, αν και στις περισσότερες περιπτώσεις πρόκειται για έγκλημα που στρέφεται κατά του εμβρύου, τόσο όταν διαπράττεται από την ίδια την εγκύο, όσο και όταν τελείται από τρίτο πρόσωπο, ενώ περίπτωση που μπορεί να θεωρηθεί ότι έχει άμεσο θύμα τη γυναίκα είναι όταν προκληθεί βαρεία πάθηση του σώματος ή της διάνοιας της εγκύου ή ακόμη ο θάνατός της).

Εγκλήματα με δράστες και θύματα αποκλειστικά άνδρες, όπως η ασέλγεια παρά φύση,

Εγκλήματα με δράστες αποκλειστικά άνδρες και θύματα αποκλειστικά γυναίκες, όπως η ακούσια και η εκούσια απαγωγή, η απατηλή επίτευξη συνουσίας, η εκμετάλλευση πόρνης και η εγκατάλειψη εγκύου.

Εγκλήματα με δράστες άνδρες χωρίς άμεσο θύμα. Αυτά θεωρεί η συγγραφέας ως «αυτονόητα έμφουλα» εγκλήματα, δηλ. σ' αυτά ο νομοθέτης δεν αναφέρει το φύλο του δράστη, αλλά πρόκειται για εγκλήματα που αναφέρονται σε ενέργειες ή δραστηριότητες οι οποίες μπορούν να τελεστούν αποκλειστικά από άνδρες, όπως η κατάχρηση εκκλησιαστικού αξιώματος ή τα εγκλήματα που ανάγονται στη στρατιωτική υπηρεσία και στην υποχρέωση για στράτευση.

Εγκλήματα «παραδοσιακά ανδρικά», δηλ. με δράστες, αλλά και θύματα κυρίως άνδρες. Πρόκειται για εγκλήματα που ενώ αναφέρονται ως «άφουλα» από τον ΠΚ [με τη χρήση του όρου «όποιος»], στην πράξη πρόκειται για κατ'εξοχήν ανδρικά εγκλήματα, όπως η μονομαχία, η οποία κατά τη συγγραφέα είναι παρωχημένο έγκλημα και πρέπει να καταργηθεί.

Στο τέλος της εισαγωγής παρατίθεται χρήσιμος πίνακας με σχηματική ταξινόμηση των εγκλημάτων του Ποινικού Κώδικα που αναφέρουν τον άνδρα ή τη γυναίκα ως δράστη ή θύμα αντίστοιχα.

Μια δεύτερη επιχειρούμενη ταξινόμηση των εγκλημάτων σύμφωνα με το φύλο ακολουθείται και ως διάγραμμα στον κύριο κορμό της μελέτης ως ακολούθως:

Εγκλήματα σχετικά με την εγκυμοσύνη ή εγκλήματα που επενεργούν στο γυναικείο σώμα πριν, κατά ή μετά τον τοκετό με δράστη ή θύμα (άμεσο ή έμμεσο) τη γυναίκα, όπως: η παιδοκτονία, η τεχνητή διακοπή της εγκυμοσύνης, η σωματική βλάβη εμβρύου ή νεογνού και η εγκατάλειψη εγκύου,

Εγκλήματα με αποκλειστικό δράστη άνδρα και αποκλειστικό θύμα γυναίκα, όπως: η ακούσια και εκούσια απαγωγή, η απατηλή επίτευξη συνουσίας και η εκμετάλλευση πόρνης (πλην της εγκατάλειψης εγκύου που την κατατάσσει στην προηγούμενη ενότητα των εγκλημάτων που επενεργούν στο γυναικείο σώμα, λόγω της σχέσης της με την εγκυμοσύνη),

Εγκλήματα άφουλα που στην πράξη στρέφονται κατ'εξοχήν κατά γυναικών, όπως: η σωματεμπορία και ο βιασμός και

Εγκλήματα με αποκλειστικούς δράστες και θύματα άνδρες, όπως: η ασέλγεια παρά φύση.

Η συγγραφέας καταλήγει στο συμπέρασμα ότι τα περισσότερα de iure έμφουλα εγκλήματα είτε είναι αναχρονιστικά, είτε αποπνέουν σεξιστικές αντιλήψεις και ως εκ τούτου κρίνεται σκόπιμη η τροποποίηση και ενδεχομένως η κατάργησή τους.

Η μελέτη της Φωτεινής Μηλιώνη: «Εγκληματολογία και φύλο: Ειδικά θέματα» (σελ.379-532) αποτελεί την τρίτη και τελευταία ενότητα του βιβλίου. Σε αυτήν εντάσσονται ζητήματα που αρθρώνονται γύρω από έναν ευρύτερο προ-

βληματισμό της εγκληματολογικής σκέψης, προβληματισμό ο οποίος ακολουθεί την οπτική του φύλου και αφορά στη μελέτη της αναλυτικής κατηγορίας «γυναίκα» με την έννοια του δρώντος υποκειμένου σε συνθήκες ιδιαιτερότητας. Η οπτική του φύλου αποτελεί πλέον νέα παράμετρο ανάγνωσης των ήδη γνωστών βιβλιογραφικών εγγραφών και νέο τρόπο εκτίμησης των μελλοντικών. Ως εκ τούτου στο κεφάλαιο αυτό του βιβλίου αναλύονται θέματα τα οποία τέμνουν εγκληματολογικούς άξονες με έμφυλες διαφοροποιήσεις και αποβλέπουν στην εισαγωγή των φοιτητών και στην ευαισθητοποίηση του ευρύτερου αναγνωστικού κοινού σε θέματα με έμφυλες διαστάσεις. Ειδικότερα η ενότητα αυτή δι-αρθρώνεται σε τέσσερις υποενότητες οι οποίες όλες, στρεφόμενες γύρω από τον άξονα «γυναίκα», αναλύουν προ-βληματικές όπως ενδοοικογενειακή βία, μετανάστευση, φυλακή και σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο εργασίας. Όλες οι προβληματικές είναι εξίσου σημαντικές και όλες έχουν ιδιαίτερα συζητηθεί και σχετισθεί παρενεθικά με έμφυλες διαφορές είτε σε θεωρητικό επίπεδο είτε σε επίπεδο εφαρμογής. Όμως, εδώ για πρώτη φορά το «φύλο» αποτελεί τον κύριο και όχι τον παρεπόμενο παράγοντα μελέτης αυτών των συνιστωσών.

Ειδικότερα η πρώτη υποενότητα πραγματεύεται ζητήματα που αφορούν την ενδοοικογενειακή βία σε βάρος των γυναικών. Η ενδοοικογενειακή βία είναι έγκλημα με έμφυλα χαρακτηριστικά καθόσον σύμφωνα με όλα τα δεδομένα η γυναίκα αποτελεί το συχνότερο θύμα ενδοοικογενειακής βίας. Στην υποενότητα αυτή αναλύονται ζητήματα ορισμού της ενδοοικογενειακής βίας, προβλήματα έρευνας και καταγραφής, παρουσιάζονται τα σημαντικότερα ερευνητικά εγχειρήματα που έχουν πραγματοποιηθεί στη χώρα μας, αναλύεται το νέο νομικό πλαίσιο (ο ν. 3500/06 «Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις») για την αντιμετώπιση των εγκλημάτων ενδοοικογενεια-κής βίας και καταγράφονται οι μηχανισμοί και οι διαδικασίες υποστήριξης του θύματος. Επίσης, εξετάζεται η συμβολή του φεμινιστικού κινήματος αφενός στην ανάδειξη του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας ως συμπεριφοράς η οποία προσβάλλει τα ανθρώπινα δικαιώματα, αφετέρου στη ρύθμισή του ως αξιόποινης πράξης η οποία συνεπάγεται κυρώσεις κατά τον νόμο. Επιπλέον, για την εμβάθυνση στο πρόβλημα, την καλύτερη κατανόηση της ψυχολογίας δρά-στη και θύματος, αλλά και τη δυσκολία αποκάλυψης του προβλήματος δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο προφίλ του δρά-στη και του θύματος, τις θεωρητικές προσεγγίσεις ερμηνείας του προβλήματος και τις εφαρμοζόμενες πρακτικές.

Η γυναίκα στη μετανάστευση αποτελεί ξεχωριστό υποκείμενο. Η θηλυκοποίηση της μετανάστευσης, οι νέες συν-θήκες της μεταναστευτικής πολιτικής, αλλά και η αυτονόμηση της γυναίκας ως ιδιαίτερου αυτόνομου πλέον υποκει-μένου αποτελούν το πλαίσιο μελέτης και ανάλυσης αυτής της υποενότητας. Τα ατομικά χαρακτηριστικά της μετανά-στριας (οικογενειακή κατάσταση, εργασιακή απασχόληση κ.λπ.) αποτελούν χρήσιμους άξονες εκτίμησης τόσο της γενικότερης κατάστασης των γυναικών μεταναστριών, όσο και των παραμέτρων που οδηγούν τη μετανάστρια γυναίκα στο έγκλημα. Η μελέτη των δεδομένων δείχνει ότι η μετανάστρια αποτελεί θύμα και όχι δράστιδα εγκληματικών πρά-ξεων, ενώ η προσφυγή των γυναικών μεταναστριών σε εγκληματικές πράξεις είναι ιδιαίτερα μικρή.

Σε αυτό το πλαίσιο της μελέτης του δρώντος υποκειμένου «γυναίκα» σε συνθήκες ιδιαιτερότητας δεν θα μπο-ρούσε η γυναίκα κρατούμενη να παραληφθεί. Η σχέση της γυναίκας με τη φυλακή διαγράφει μία δυναμική η οποία εμφανίζει ενδιαφέροντα χαρακτηριστικά όπως συχνές αυτοκτονίες, περισσότερες απόπειρες αυτοκτονιών από τους άνδρες, μεγαλύτερη χρήση ηρεμιστικών ουσιών. Αυτά τα χαρακτηριστικά σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η γυναίκα κρατούμενη είναι συνήθως μητέρα η οποία προσπαθεί να «συμφιλιώσει» την έγκλειστη με την οικογενειακή της ζωή αποτελεί αντικείμενο της υποενότητας, η οποία με τίτλο Γυναίκα και Φυλακή ασχολείται με θεματικές όπως το προφίλ της γυναίκας κρατούμενης, τις συνθήκες κράτησής της στο μοναδικό κατάστημα κράτησης για τις γυναίκες που υ-πάρχει στη χώρα μας, αλλά και την αποκατάσταση των αποφυλακισμένων γυναικών.

Η τελευταία υποενότητα πραγματεύεται το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο εργασίας φαινόμενο ιδιαίτερα επίκαιρο στις σημερινές συνθήκες της αυξανόμενης ανεργίας και εργασιακής ανασφάλειας του εργατικού δυναμικού και κυρίως του γυναικείου εργατικού δυναμικού. Η παρουσίαση των ερευνητικών δεδομένων που καταγρά-φουν τους δείκτες εμφάνισης του φαινομένου, οι θεωρητικές ερμηνείες, το νομικό πλαίσιο ρύθμισής του, αλλά και οι τρόποι πρόληψης εκδήλωσης τέτοιων συμπεριφορών αποτελούν μερικά από τα αντικείμενα των αναπτύξεων αυτής της τελευταίας μεν, αλλά πολύ σημαντικής και επίκαιρης υποενότητας.

Το παραπάνω βιβλίο αποτελεί ένα πρωτότυπο έργο και συγχρόνως ένα χρήσιμο εργαλείο τόσο για τους φοιτητές, όσο και για κάθε ενδιαφερόμενο στη θεματική αυτή, γιατί προσεγγίζει το ζήτημα της έμφυλης εγκληματικότητας με πληρότητα, σφαιρικά και πολυεπίπεδα.

Ευστράτιος Παπαθανασόπουλος